

Sutinen

Jäsenlehti • 2011

ITÄ-HELSINGIN TAIDESEURA RY

Sutinen

Julkaisija Itä-Helsingin Taideseura ry
Kalkkihiekankuja 6, 00980 Helsinki

ISSN-L 0780-9190

ISSN 0780-9190 (Painettu)

ISSN 2242-3028 (Verkkolehti)

Sisältö

Hyvässä seurassa	3
Kritiikki-ilta Pirkko Rantatorikan kanssa	4
Saarenmaan kauneutta	10
Maalauskurssi Sasekalla 8.–12.8.2011	11
Kartonkigrafiikkaa ja akvarelleja	12
Emma Helle, kuvanveistäjä	14
Kaksikymmentäkaksi ja parisataa kuvaa	19
Sikspäkki Pieksämäellä	20
Kevätnäyttely Stoaan parvella 24.5.–12.6.2011	21
Juseliuksen mausoleumi	22
Ajankohtaista	
Kevään 2012 kurssit	25
Kesäkurssit ja näyttelyt 2012	26
Itä-Helsingin Taideseuran hallitus	27

Kannen kuva: Kirsti Pesarin kuvaama tuulimylly Saarenmaalla.

Itä-Helsingin Taideseuran internetosoite: <http://www.itahelsingintaideseura.fi>

Hyvässä seurassa

Itä-Helsingin Taideseura järjesti keväällä Kaapelitehtaalla ryhmänäyttelyn, jonka nimeksi tuli "Hyvässä seurassa". Näyttelyn nimi kuvaa mielestäni seuramme toimintaa hyvin. Hyvässä seurassa tapahtuu. Seuran näyttelytoiminta on ollut vireätä. Meillä on ollut näyttelyt sekä Stoassa että Vuotalossa sekä kaksi ryhmänäyttelyä. Jurytetty näyttely oli poikkeuksellisesti syksyn Vuotalon näyttely "Yhdessä on enemmän". Myös useat seuran jäsenet ovat pitäneet yksityisnäyttelyitä. Näyttelyistä ja niiden ilmeestä kiitos kuuluu taideseuralaisille.

Hyvässä seurassa syntyy laadukasta ja hyvää jälkeä. Seura näkyy julkisuudessa ja se huomataan, kun sen toiminta on näkyvää ja suunnitelmallista. Taavoitteenamme on, että seurana pyrimme tukemaan sekä taiteen harrastajien että ammattilaisten taiteellista työskentelyä ja töiden esille panoa.

Myös ei synny itsestään, ilman ponnistelua. Monet työt ja ideat syntyvät kursseilla. Meillä on ollut ilo saada osaavia opettajia. Opettajilta ja toisilta kurssilaisilta saamme arvokasta palautetta. Paras tunnustus on, kun kuulemme, kuinka mukavaa on aina uudestaan tulla joukkoomme kursseille. Jos mielessäsi on jokin idea, miltä alueelta toivoisit saavasi ohjausta, kerro se! Pyrimme ottamaan toiveet huomioon kurssien suunnittelussa.

Syksyn ponnisteluina hyväksyttiin syyskokouksessa Itä-Helsingin Taideseuralle uudet säännöt nykyisen yhdistyslain mukaisiksi. Toiminnasta ja sen toteutumisesta vastaa seuran hallitus, joka laatii seuraavaksi vuodeksi toimintasuunnitelman. Esitän kiitokset vanhoille vastuunkantajille ja tervetuloa uudet! Tarvitsemme jatkuvasti uudelleenajattelua ja uusiutumista. Jaettu tieto ja taito koituvat kaikkien hyväksi. Seura on hyvä silloin, kun uudet harrastajat löytävät paikkansa ja osallistuvat vastuunkantamiseen.

Hyvässä seurassa on tilaa virkistytymiselle. Kesäkurssit ovat keitaita ja odotettuja kesän kohokohtia. Sutisestamme voit lukea kesäkurseista ja löytää ensi kevään ja kesän menovinkit! Katso myös vinkit jäsentapaamisistamme.

Värit vaikuttavat yhdessä toinen toisiinsa. On odotettavissa ainakin värikästä tulevaisuutta. Seuramme tähyää uuteen toimintakauteen luottavasti. Jospa itse kukin etsimme paletteistamme runsaasti puhtaita ja iloisia värejä!

Kirsti Pesari
puheenjohtaja

Kritiikki-ilta 2.11.2011

Pirkko Rantatorikan kanssa

Sirkka Raikamo: Tässä ja nyt, ja Lapsuudesta, molemmat työt on tehty sekatekniikalla 2011.

Tämänvuotinen jurytetty näyttely oli Vuotalossa järjestetty ”Yhdessä on enemmän”. Taiteilija **Pirkko Rantatorikka** kokosi sen 33 tekijän tarjoamista töistä, joista hän valitsi 87 teosta ripustukseen.

Gallerian arkkitehtuuri sai kritiikkiä siitä, että vaikka on siellä valoa ja tilaa, niin ei ollut asiallista valaistusta ja ripustusmenetelmä oli erittäin hankala ja töille epäeduksi. Onnistunut tila voi olla pienistä tekijöistä kiinni ja sehän on tärkeää yhtälailla ammatti-ihmisille kuin harrastajille.

Taideseuralaisten **vesiväriosaaminen** oli Pirkko Ranta-Torikan mielestä todella vahvaa; hyviä ovat olleet sekä opettajat että oppilaat. Tekijät ovat rohkeita ja omaperäisiä, leveällä siveltimellä maalaavia ja hipsuttelua välttäviä. Vesivärin kanssa on oltava suora, ei saa juuttua jynssäämään liian pitkäksi aikaa. Kun työ on parhaimmillaan – siis silloin kun se näyttää ihan keskeneräiseltä – se pitää raaskia jättää jäähtymään. Myös itse aiheelle tulee malttaa jättää tilaa. Hyvä-

nä päivänä homma sujuu ja tekeminen tulee selkäytimestä. Valintoja ei mieti, tekeminen ikään kuin automatisoituu. Vaivattoman näköisesti tehtyjen töiden kohdalla juryttäjä esitteli konkreettisia laadullisia ominaisuuksia ja eritteli kohtia, joiden ansiosta arvioitava teos näyttää hyvältä; mihin perustuu työn eheys ja miksi sitä on hyvä katsella.

Silloin kun oma taiteen tekeminen väline tuntuu löytyneen, kannattaa omin päin maalaamisen lisäksi välillä käydä kursseilla. Se moninkertaistaa mahdollisuudet päästä työskentelyssään eteenpäin.

Kasvialheet ovat vaativia. Miten saada aihe eläväksi maalaamalla, kilpailematta kuvittajien tai itse luonnon kanssa, jolle aina häviää? Voi keskittyä rohkeasti väriin, lähestyä kursailematta aihetta – miettiä, mitä otetaan mukaan

Pirkko Rantatorikka antaa palautetta Tui Myliuksen maalauksista.

2.11.2011 kokoonnuttiin joukolla Vuotalon Galleriaan kuulemaan juryttäjä Pirkko Rantatorikan mielipiteitä näyttelyn töistä.

ja mitä jätetään pois, etteivät yksityiskohdat tukehduta ehjiä kokonaisuuksia – pitäisi vangita aiheen idea. Matkimalla elävää luontoa pudotaan sievän kasvitai kukka-aiheen sudenkuoppaan; luontoa ei voi ylittää ja sellainen maalaus on tarpeeton. Tekijätkin ovat vapaammilla vesillä maalatessaan muistikuvien perusteella, koska silloin ei tule luntatuksi liikaa ja opitaan luottamaan mielikuviin. Teos pitää malttaa jättää hengittäväksi, liialla näpertämisellä itse maalaaminen unohtuu. Kuivan pensselin harkittu käyttö terävöittää kontrastia laveeraukseen.

Eräessä teknisesti korkeatasoisessa tessarjassa usvainen **maisema** elää alituisessa muutoksessa, jossa kaikki lopulta sulaa valoilmioon. Sarjan töissä näkyy rehti antautuminen luontoelämykselle, hienostuneen hallitusti ja samalla ilmaisuvoimaisesti oleellisimpaan pelkistettyä.

Piirustukselliset yksityiskohdat karsiutuvat leveällä pensselillä maalattaessa, valon elementit, kevyemmät ja syvemmät varjot antavat katsojalle valokylvyn

pimeään vuodenaikaan. Joskus pensselin liikkeenkin voi nähdä silmissään; kiihkeärytmistä ja lennokasta.

Akvarellipaperin valinta on tärkeää. Korkealaatuisen paperin valinnut tekijä voi suorastaan upottaa siihen väriä. Gallerian valo ei tosin riittänyt illalla näyttämään samaa väri-ilottelua kuin päivänvalo.

Paperin tuoma valo pitää hyödyntää, ei yliajaa sitä maalaamalla. Paperin laadusta riippuu, kuinka paljon sitä voi pestä sen raikkautta menettämättä. Paperin ominaisuudet vaikkapa laveerauksessa eivät riitä, jollei siinä ole riittävästi grammoja. Paperi ei ime tarpeeksi väriä ja vettä kuituihinsa, jotta työhön tulisi valoisuutta. Huonoilla pensseleillä selviää, mutta kannattaa panostaa yhteinkin hyvään siveltimeen ja laadukkaisiin papereihin. Hyvään paperiin tottuneen on vaikea palata huonompiin. Eron huomaa kokemuksesta, hyvää paperia voi työstää ja pestä ilman, että se on heti pilalla.

Helena Palménin öljyväriyöt: "Seka"-hedelmiä, Uusi lajikeko ja Rypäleet, 2011.

Eeva Liukkonen:
Hirvieläin, savi, 2011.

Jaakko Liukkonen: Anna, kipsi, 2011.

Piirustuksia oli vain yhdeltä tekijältä. Hänen kohdallaan juryttäjän sisäinen piirtävä taiteilija suorastaan hypähti ilosta. Piirtämisen otteessa ollut vapautuneisuus kertoi tekniikan hallinnasta, vuosikausien opiskelusta ja harjoittelusta. Ote oli luja, herkkä ja samalla reaktiivinen luoden kuviin tietyn atmosfääriin. Siirtymät tummasta vaaleaan ja valosta varjoon olivat hienoja.

Kollaaseissa näkyi, että tekijä on "piirtäjätyyppi", joka leikittelee. Työt olisi kannattanut tehdä isommalle pohjalle, jotta niiden viivalliselle rytmikkyydelle olisi ollut enemmän tilaa.

Yhdistelmätekniikoissa, kuten tussi + vesivärikynä, välineiden roolittaminen - mikä on kunkin osa ja tehtävä teoksissa - on haastavaa, mutta tässä oli onnistuttu. Näyttelyssä oli elegantteja, kiehtovan leikillisiä töitä, joiden ilmiasu oli hauska ja vapautunut. Niiden inspiraatio viittasi modernin taiteen historiaan ja ajan kerkosten tuntemukseen.

Valokuvakollaasissa valokuva vedotetaan kankaalle, joka pingotetaan ja työtä jatketaan maalaamalla. Maalaaminen häivyttää valokuvamaisuutta ja luo tilallisuutta ja elämää, jota pelkässä valokuvassa ei ole. Tämä tekniikka houkuttelee hyvinkin erilaisiin kokeiluihin, mutta ei salli korjauksia - on tehtävä uusi työ.

Öljy- ja akryylimaalauksissa Pirkko Rantatorikka löysi väriä, valoa ja väreilyä, värinpalvontaa, löytyi myös sydämen lämpöä ja antaumuksellisuutta,

hykerryttäviä ja rakastettavia maalauksia ilman imelyyttä sekä iloa, rehtiyyttä ja kursailemattomuutta omalla itsellä.

Puhtaan paletin harmoniassa räväköin ja kylläisin, mutta kypsyteltyin värein toteutettu lomittainen ja kerroksellinen maalaustapa toi rehevyyttä. Toisaalta voimakkaat värikylypypinnat vaativat tilaa ja isompia pohjia ja aiheidenkin tulisi saada vaatimansa koko. Myös ruumiillisuutemme, energia ja motoriikka, fyysinen liikkeemme, se miten maalia levitimme, edellyttävät oman kokoisia pohjia. Tarvitaan paljon maalaamista itselle oikean koon ja sen vaatimien välineiden löytämiseksi. Ammattilaisten ja harrastajien haasteena onkin ratkaista, miten saavuttaa tasapaino, löytää sujuvia yhteyksiä ilmaisiin ja itsensä välillä, kuinka toimia, että oma temperamentti istuisi siihen, mitä tekee.

Iso palettiveitsi opettaa olemaan krouvi - näpertely ei onnistu - ja sen

käyttöä ja materiaalista täyteläisyyttä voi harjoitella vaikkapa "leikkikolaboratoriossa". Tällöin tarvitaan runsaasti maaliainetta ja kovia pohjia, joustavat kangaspohjat eivät käy. Pleksi on mielenkiintoinen materiaali palettiveitsikokeiluihin, mutta suositeltava myös läpinäkyvän kaksipuolisuutensa takia.

Kompakti musta pohja voi olla sekä jännittävä että kova ja hankala. Se toimii, jos maalauksessa vastapainona on puhtaan skaalan värejä tuomassa valoisuutta, asetelmassa esineiden läpinäkyvyys kirkastaa myös tunnelmaa.

Dip- ja triptyykit edellyttävät kuvatilaa käsittelyltä perustelua, miksi osat tarvitsevat toisiaan, miksi ne muodostavat kokonaisuuden. Miksi katselutäisyyttä tai kuvakulmaa muutellaan eri osissa tai miksi samaa aihetta ei kannata jatkaa kaikkiin töihin? Myös tekijän tarkeitus toisissaan kiinni olevista triptyykin osista voi ripustusolosuhteiden joh-

Pekka Martinin piirrostensa kohdalla juryttäjän sisäinen piirtävä taiteilija suorastaan hypähti ilosta. Työt: Odotus 3, Odotus 1 ja Syvä uni, hiili, 2011.

dosta muuttua, vahvalla seinällä kuten betonilla osat tarvitsevatkin etäisyyttä toisistaan kestääkseen. Moniosaisten taulujen optimaalisen mittakaavan löytäminen on haastavaa.

Eräät teokset juryttäjä määritteli harvaksi sanan parhaassa merkityksessä, ne olivat hänestä nöyrästi ja aihetta kunnioittaen tehtyjä.

Vastavalossa olevia aiheita voi käsitellä monella tavalla. Muistikuvien perustuvissa ratkaisuihin voi olla loimottavaa värillisyyttä vastavalossakin. Havaintoon perustuva aihe voi näyttäytyä paljon tummempana ja niukassa väriskaalas- sa. Hyvin tummaa tai mustaa skaalaa kannattaa vastavalon käsittelyssä varoa, ettei se kovuudellaan nouse liian esille. Jännite syntyy, kun maalaa kuvataiteellisesti tulkiten, värien viemänä, ja samalla tukeutuu havaintoon.

Grafiikan tekijöitä oli mukana kolme. Näyttelyssä oli teknisesti upeita, tasapainoisia ja ammattimaisia teoskokonaisuuksia. Tekemisessä näkyi mm. lähtö-

kohdan kunnioitusta ja piirustuksellista antaumusta yhdistettynä systemaattiseen rakenteeseen. Päälinjaksi oli tekijän herkkävireinen, voimakas ja määrätietoinen tulkinta. Laattojen käytössä oli hyviä ratkaisuja ja rytmiä – leikkelyä ja variointia kannattaa jatkaa.

Toisessa teoskokonaisuudessa oli hallittua, hienostunutta ja ilmaisuvoimaista värinkäyttöä, päivänvalossa parhaimmillaan, iltavalaistuksessa työt kärsivät. Pie- niin kuviin oli ladattu paljon tilassa tapahtuvaa liikettä, mutta elementit olivat keskenään tasapainossa ja katsojalla rauha liikkumalla tyylieltyä maisemassa.

Aiheen puolesta ei tarvita mitään erityistä, kaukaa haettava. Irtoohjare voi olla intensiivisen sävykäs, kiinnostavan näköinen, kun kokonaisvaltoisuus on kohdallaan ja väriharmoniat tarkoin harjoitella väriskaalalla aikaansaatuja. Aihe voi olla myös ennakkoluulottomasti autonrämä, jota on käsitelty sympaattisella ja lämpimällä asenteella. Sytykkeen aiheeseen voi olla myös valokokemus.

Realistinen lähtökohta tulkitaan jälkiimpressionistien tavoin valon käsittelyn kautta, lopputuloksena abstrakti, mutta tunnistettava maisemallisuus. Maalaus nousee omille jaloilleen antaessamme itsellemme luvan irrottautua realistisesta mallista. Teoksen luontoyhteys voi katsojalle olla myös puhtaasti kokemuksellinen ilman, että sen aihe on selvästi tunnistettava, vaan esimerkiksi tekijän sielun- tai mielenmaisemaa. Kasvien organismi on myös kiinnostanut ja aiheesta on syntynyt itsenäisiä maalauksia, koska kasvien rakenteet on tehty värien ehdoilla.

Henkilökohtaiset kokemukset resonoivat maailman tapahtumien, kuten sotien, kanssa. Joskus tekijät ilmaisevat näitä tuntemuksiaan aiheiden rajuilla ja hurjillakin tulkinnoilla. Juryttäjä kannustaa tekijöitä olemaan omien tuntemusten suhteen rohkeita ja tinkimättömiä ja vähät välittämään muiden odotuksista tai mielipiteistä.

Aiheen rajaukseen kannattaa kiinnittää huomiota; tarpeeksi lähellä kohdetta vain kaikkein kiinnostavin osa on jäljellä. Tiukka raja- salli herkkä tulkinta aiheen yksityiskohdilla.

Aiheissa esiintyvät raskaat rakenteet tai maansävyiset materiaalit ovat usein hankalia maalattavia. Ratkaisua voi tutkia kuvan dynamiikkaan ja rytmiseen liikkeeseen paneutumalla; miten vasta- ja diagonaalivalot kulkevat tai mitkä ovat kulkusuunnat ja avautumiset maisemassa. Rakenteiden väri-ilmeen tulisi olla mielenkiintoinen, muistaen että taitetussa skaalassa puhdas väri varastaa huimaa ja valkoinen kontrasti voi olla kova. Taitettuja sävyjä voi viritellä kylmä-lämpimä -rinnastuksilla.

Töiden **virheitä** ei aina kannata korjata, koska työt menevät helposti tukkoon, eivätkä liian työstimisen jälkeen hengittävää maalipintaa, missä ilma kiertää. Parempi jättää omasta mielestään virheellinen ja epäonnistunut työ syrjään ja tehdä kokonaan uusi. Sivuun pistetyn työn voi toisinaan ottaa aikojen kulluttua esille, käännettä sitä ja alkaa kypsyttellä

ja viritellä uusista näkökulmista. Lopputulos voi olla hyvinkin onnistunut.

Kehyksillä on väliä, vääränlaisilla voi tuhota työnsä. Vesiväri-työssä passepartout'n oikea leveys ja neutraali kehys tuovat teokseen tarvittavaa rauhaa. Silloin katsoja näkee itse teoksen eikä kehyksiä.

Taiteen tekemisessä edistyy vain tekemällä paljon. Ja jos se tekeminen on itselle todella tärkeää, sille pitää sitkeästi suoda omaa aikaa. Pirkko Rantatorikka kannustaa meitä pitämään puoliamme ja antamaan "huushollin olla välillä vaikka retuperällä". Loputon arjen ahertaminen syö meitä ihmisinä, tarvitsemme henkireiän vastapainoksi. Arjen työt eivät tekemällä lopu ja myöhemmin voi kaduttaa, ettei ole päästänyt itseään toteuttamaan luovuuttaan. Maalaamisen – tai luovan tekemisen yleensäkin – pitäisi tehdä hyvää, tehdä meistä ihmisinä parempia. Tähän tavoitteeseen pyrkiminen olkoon mielessämme, kun taistelemme oman vajavaisen taidon ja tekemisen in- non ja halun kanssa!

Toimittanut Maila Niskanen-Kopio
Kuvat Ritva Pohjanheimo-Uusitalo ja
Maila Niskanen-Kopio

Taideseuran Tunnustuspalkinnot

Pirkko Rantatorikka valitsi myös näyttelyyn osallistuvien keskuudesta kolme Taideseuran tunnustuspalkinnon saajaa. He ovat valitsijan perusteluineen seuraavat: **Maila Niskanen-Kopio**; väri-ilmaisun hiljaista runoutta, syvältä ja sisäistetyin soinnuin. Kuin onneaan hyräilee väri maalarilla tällä. **Ulla Haarma**; vaikka aiheenansa autonromut, kupla-Veewee vanhat, kuinka onkin lämmittävää, valloittavaa kun sen noin hellästi, hienosti esittää taitaa. **Pekka Martin**; rehevän komeita ja hallittuja hiilipiirustuksia. Välittyy piirtämisen nautintoa muhevaa, harjaantuneen lujaa, juurevaa.

Valon ja varjojen leikkiä Piispanlinnan muureilla.

Saarenmaan kauneutta lomailevan taiteilijan silmin

Takapihalta polkua myöten rannalle.

Olen ensi kertaa matkalla Saarenmaan Kuressaareen. Mielikuvissa määränpäässä siintää aurinkoinen ja leppeä olo, paikallishistoriaa, valssi soi, tuuli laulaa ja yltymperiinsä on ihania itse tehtyjä käsitöitä ja taide-esineitä.

Alkujaan taisi olla ilmassa myös pien-

tä jännitystä; uusi matkakohde ja uudet matkakumppanit. Matkaa teimme laivala, pikkubussilla ja lossilla.

Matkakohde ei pettänyt, sieltä löytyi kaikkea mitä oli kuvitellutkin ja paljon muuta. Kaunis maisema levittäytyi kaiken aikaa eteemme; merta, rantaviivaa, paljon erilaista kasvustoa, puustoa, kasveja ja kukkia. Välineinäni olivat piirustus ja valokuvaus, muilla myös akvarellit ja akryylit. Tuntui etten malta edes piirtää, vaan imin silmiini muistoksi kaiken näkemäni kauniin.

Matkakumppanitkaan eivät pettäneet. Tottuneina reissaajina sopeuduimme yhteen omakotitaloon, vaikka seinät vähän falskasivatkin. Helteet olivat parhaimmillaan, ihana merituuli vilvoitti minkä ehti ja reippaammat pulahtelivat aamu-uinneilla. Kahdeksan ihmistä eli tavallaan; aamulähdöt, lounaat ja illalliset yhdisti-

vät. Jokainen määritteli omat tavoitteen-
sa matkalle ja eli niiden mukaan, sillä
meillä ei ollut opettajaa piiskaamassa.
Parveilimme päivittäin lehtiöt kainalossa
ahkerasti piispanlinnan tienoilla ja
ihmettelimme miten varjojen ja valon
väri vaihtui päivän mittaan. Illallisillekin
suuntaisimme porukalla nenätuntumalla
ja palasimme vatsatuntumalla.

Suuresta puistossa meistä kiinnostuivat
paitsi oravat ja harakat, myös paikallislehden toimittajat. Lehteen pääsimme.
Juttu meistä oli tietysti viroksi. Mutta hyvältä näytti.

Onneksi meillä oli myös yksi retki. Kävimme eteläisessä niemessä, maailmanlopussa, jonka sotaisesta historiasta matkalla saimme kuulla pienen palan. Siellä saattoi kerätä mukaansa myös onnenkiviä niin paljon kuin taskut ja pussit kesti. Pienestä kivistä rannalla teki onnen kiven ajansaatossa hiekan sirujen työstämä reikä. Toki yritin itsekin maksimoida tulevan onneni.

Muistot jäivät lämpimät, kuin mumolassa olisi jälleen päässyt käymään!

Odotan, että muistot kypsyvät vielä kuviksi. Ja toki halajan uusia muistoja ja kuvia – varsinkin hämärän saapuessa.

”Elu on siiski ilus”, kuten erään talon oven päällä isolla luki.

Teksti ja kuvat Tiina Mäkitalo

Tältä se maailmanloppu näyttää!

Maalauskurssi Sasekalla 8.–12.8.2011

Taideseuran perinteinen maalauskurssi Sasekalla pidettiin 8.–12.8.2011. Valitettavasti sää ei suosinut ulkona maalaamista. Ainoastaan ensimmäisenä päivänä pääsimme Aurinkolahden rannoille ja kanavan varrelle maalailemaan. Onneksi saimme tallennetuksi kameroin ja puhelimin loppuviikkoa varten upeita rantamaisemia kalliioineen, hiekkarantoinen, taloineen ja veneineen.

Opettajana kurssilla oli Mika Törönen, joka esitteli päivittäin omaa työskentelytapansa esimerkin avulla. Hän maalasi nahkealle paperille päivittäin kerroksen lisää. Kasteli työn seuraavana aamuna ja maalasi taas uuden kerroksen. Viimeisenä päivänä hän teki myös viimeistelyt lähes kuivalle paperille.

Kerrosmaalauksessa hän painotti puhtaisten värien käyttöä ja suositteli niuk-

kaa väripalettia. Ehkäpä kurssilaisten työt loppuviikosta olivatkin jonkin verran heilempiä. Kurssilaiset olivat kokonaisuutteen tyytyväisiä sadesäästä huolimatta.

Teksti ja kuva Ritva Oksanen

Kartonkigrafiikkaa ja akvarelleja

Mari ja Pipa vedostamassa.

Kun yhdistyksen kurssivastaava kysyy hyvissä ajoin jo kevättalvella kurssin pidosta, niin helppoahan on luvata, kun aikaa itse tapahtumaan on paljon, almanakka näyttää vapaata. Toisaalta kysymys sisältää myös mieltä hellivän asian; minun tapaani opettaa on hyväksytty, haluavat siis uudelleen tämänlaista opetusta.

Sovittuamme ajankohdasta asia jää hautumaan; yksityiskohdat tulevat siten aikanaan. Kesäkurssi-vastaava tekee kaikki yöpymiskyselyt ja muut käytännön asiat valmiiksi; minun ei tarvinnut muuta kuin keksittyä siihen, kuinka saada maanantaista perjantaihin kestävä kurssi tasapainoiseksi kokonaisuudeksi.

Mielessä taustalla koko ajan kesän lumo, vapaus, vanhan kaupungin ympäristö ja meri ja vielä taidehistoriallinenkin aspekti; ovathan kurssilaiset paljon nähneitä, kokeneita. Haaste on valtava; ei saa epäonnistua. Sähköpostit lentelevät kurssin lähetessä yhä tiuhempaan kurssivastaavan kanssa; näin olemme tulleet tutuiksi keskenämme, mikä tekee asian ystävällisluontoiseksi, läheiseksi, uniikiksi.

Kuva Kirsti Pesari

Pikku hiljaa kurssi saa muotonsa, 'luku-järjestyksensä', jossa tilaa täytyy olla myös omalle vaeltamiselle, pysähdyksille, vuorovaikutukselle toisten kurssilaisten, oman ystävän kanssa. Koko ajan täytyy myös muistaa, että kurssille ollaan tultu oppimaan ja tekemään. Jänteisyys täytyisi olla ohjelmassa mukana.

Raumalla asioilla on taipumus järjestyä kuin itsestään. Opettajan pitkään Raumalla asuminen ja kuvataideopettajan työ on tehnyt käytännöt tutuiksi, ja mikä tärkeintä: ollaan pikku kaupungissa, jossa mittakaava on pieni, matkat kävellen saavutettavissa ja paikat ja ihmiset tuttuja. Suunnittelu oli siis helppoa, varsinkin kun voi luottaa siihen, että mitään keinotekoisia kulissee ei tarvita; ollaanhan historiallisessa vanhassa miljöössä, Unescon maailmanperintökohteessa Vanhassa Raumassa. Kurssilla on automaattisesti näin myös kulttuurihistoriallinen aspekti.

Tärkeänä pidin kirjeen lähettämistä kurssilaisille siksi, että kaikki tarvittava materiaali olisi mukana ja näin kurssin luonne saisi myös etukäteen hahmonsaa. Jännittävintä tulisi olemaan kuitenkin se, kuinka säät meitä hellivät, miten mahdumme kaikki pieneen tilaan, Rauman Taidegraafikot ry:ltä vuokrattuun työhuoneeseen ja kuinka käy meriretkemme Kylmäpihlajan saarelle. Opettajaa jännitti koko ajan, kuinka pystyn yhdistämään grafiikan ja akvarellin; olinhan alun perin lupautunut pitämään kartonkigrafiikan kurssia. Luotin kuitenkin tapaani, asioilla on taipumus järjestyä.

Koko viikon paistoi aurinko ja oli lämmintä, sää ei estänyt minkään asian toteutumisesta. Kurssilaisten jakautuminen grafiikan tekijöihin ja maalareihin tapahtui kuin itsestään puoliksi, ja niin

Kuva Pirkko Raulo

Kritiikkihetki taidegraafikkojen pihalla.

mahduimme vedostamaan ja akvarellisteilla oli vain taivas rajana. Työskentely yhteisessä pihapiirissä oli vuorovaikutusta painajien ja maalareitten välillä. Grafiikka tuntui olevan kurssilla enemmän pääasia teknisyytensä vuoksi; ja olihan mukana myös ennen tekniikkaa tunte mattomia tekijöitä. Akvarellistit saivat tulla toimeen vähän niin kuin omillaan ja niin tulivatkin, tulokset olivat loistavia niin kaupunkimiljööön kuin merimaisemien osalta. Voin sanoa, että ryhmän sosiaalisuus loi onnistumisen puitteet kaikelle yhdessä ololle.

Kokonaisuutta ajatellen kävelyretki ensimmäisenä iltana Vanhassa Raumassa loi pohjan, ollaan tultu aivan omanlaiseensa maailmaan. Tämän jälkeen voi asemoida itsensä paikkaan nimeltä Rauma. Omien kuvien tekeminen, aiheen rajaaminen oli mahdollista oman kokemuksen pohjalta. Taidemuseon antama luento (amanuenssi Henna Paunu) Rauma taiteilijoiden kuvaamana tuli vasta loppuviikolla siksi, ettei se olisi häirinnyt omaa hahmottamista, elämyksellisyyttä.

Kokopäiväretki Kylmäpihlajan majakasaarelle toimi vastakohtana puukaupungin rakennetulle ympäristölle; oltiin tekemisissä luonnonmuotojen, veden ja valon, äärettömyyden kanssa.

Kokonaisuuden muodostavat kaikki osat, niin käytännön fyysiset olosuhteet kuin nimenomaan ihmiset ja kesäkurssilla olennaisesti sää. Me saimme

tällaisen kuvataidekurssin yhdessä aikaan. Kiitos kuuluu meille yhteisesti. IHTS:lla on pitkät perinteet kurssien järjestämisessä; kaikki hoituu kokemuksella. Erilaisuus tuli huomioiduksi niin asuminen kuin ajan rytmittämisen suhteen. Keskinäinen vuorovaikutus oli tärkeintä arvoa, ainakin opettajan mielestä. Ette arvaakaan, kuinka paljon te minua opettitte. Ja iloni ilmaisen siitä, että ennen kuin kaupunki on järjestämässä mainostettuja ja organisoituja kulttuurikursseja, me olemmekin tehneet sen jo!

Kaiken kaikkiaan sain olla jakamassa teidän kanssanne Vanhan Rauman kulttuurista kuvaa taiteen tekemisen keinoin, mikä olikin se tärkeä viitekehys!

Kesämietteitä marraskuulla 2011
Mari Aspolo

Farbe – jotain taiteellista ja villiä!

Lukas-värit ja taiteilijatarvikkeet Kaapelitehtaalta

ma – pe 11.15–17.45
la 11.15–14.00

Seuralaisille alennukset
normaalihintaisista tuotteista!

Tallberginkatu 1C, 2. kerros
Galleriakäytävä
00180 Helsinki
p. 09-694 9791
www.farbe.fi

Emma Helle kuvanveistäjä

Seurassamme elävän mallin piirustusta opettaa kuvanveistäjä Emma Helle (32). Hänellä oli 1.–24.7.2011 Helsingissä Galleria Sinessä kiitosta saanut näyttely *Barokkimies*. Raimo Utraisen taidesäätiö palkitsi Emman 27.9.2011 Nuoren kuvataiteilijan apurahalla. Sen suuruus oli 10 000 euroa. Lähdin tekemään Emmasta haastattelua Keravalle Klondyke-taloon, jossa Emman työhuone sijaitsee.

Riitti, 2011.

Olet syntynyt 12.1.1979 Tukholmassa. Miten niin Tukholmassa? Asuivatko vanhempasi siellä? Vietitkö lapsuutesi siellä? Kerro!

– Isä ja äiti opiskelivat Upsalassa ja olivat opiskelun jälkeen töissä Tukholmassa. Muutimme Helsinkiin ollessani 3-4-vuotias. Aloitin kouluni Helsingissä, mutta noin 12-vuotiana muutimme Kuopioon. 15-vuotiaana muutin itsekseni takaisin Helsinkiin lukioon, SYK:n kansanväliselle linjalle. Kaikki kesälomat 15-vuotiaaksi saakka vietin isän luona

Ruotsissa, paitsi kun mökkeiltiin Itä-Suomessa.

Onko sinulla siskoja tai veljiä?

– Minulla on yksi veli ja isäni uudesta avioliitosta kaksi sisarpuolta. Minulle he ovat edelleenkin pikkusiskoja, vaikka ovatkin jo aikuisia.

Olitko koulussa hyvä kuvaamataidossa?

– Joo, tavallaan. Innostuin piirtämisestä noin 10-vuotiaana. Piirsin kaikki isäni piirustuksen oppikirjat läpi. Oli minulla

aina kymppi piirustuksesta.

Minkälaisia taide-elämyksiä nuoruuteesi liittyy?

– Vuonna 1995 Ateneumissa ollut Ars-näyttely teki minuun vaikutuksen. Siellä esiteltiin perinteisemmän taiteen lisäksi installaatioita, jotka monet olivat sävyltään mystisiä tai aistillisia, muistan punaisilla samettimuhkuroilla vuoratus veneen ja Francis Baconin lihaisat maalaukset. Yleistä kohua, närkästystä ja keskustelua herätti myllyissä pyörivä veri,

sperma, virtsa jne. Olin silloin 16-vuotias ja luin silmät pyöreinä Hesarin taidekeskustelua. Se oli ensimmäinen tietoinen kosketukseni nykytaiteeseen.

Tukholmassa asuessamme vanhemmat veivät minua usein taidemuseoihin, Moderna Museettiin varsinkin, olin niin pieni, etten muista teoksista juuri muuta kuin monumentaalisen väri- tai muotokokemuksen. Kiasmassa olenkin kokenut muutaman nostalgisen elämyksen, kun olen yhtäkkiä tunnistanut parivuotiaana näkemäni teoksen.

Pyritkö suoraan lukion jälkeen Taideakatemiaan opiskelemaan? Vai oliko välillä opiskelu-, työ- tai muita seikkailuja? Pääsitkö heti ekayrityksellä Taideakatemiaan?

– Ylioppilaaksi päästyäni pyrin yliopistoon lukemaan kirjallisuutta. En päässyt sinne. Menin puoleksi vuodeksi Amerikkaan tätini luo Washington DC:n lähelle. Seuraavana keväänä pyrin Kuva-
taideakatemiaan, mutta en päässyt edes pääsykokeisiin, ja olin ihan raivona! Kai mulla oli vähän iso ego jo silloin. Pääsin kuitenkin Kokkolan Pohjoismaiseen taidekouluun, jossa opiskelin vuoden. Seuraavana keväänä pyrin sekä yliopistolle englannin filologiaa opiskelemaan että Kuvataideakatemiaan. Pääsin molempiin ja minun piti päättää kumpaan menen. Valitsin taidekoulutuksen.

Mitä erityisesti jäi mieleen opiskeluajoinasi? Kerro vähän opettajistasi.

– Opiskeluaika oli hienoa. Opiskelin yhden vuoden maalausta ja sitten vaihdoin veistopuolelle. Meillä oli mukava vuosikurssi. Veistopuolella olin ainoa nainen, mikä oli harvinaista. Yleensä naisten ja miesten suhde on fifty-sixty sattumanvaraiseen suuntaan. Professo-

Puukuva, 2009–11.

rina meillä oli **Radoslaw Gryta**. **Maija Vainonen** opetti keramiikkaa ja kahvilla käymistä (erittäin tärkeä asia) ja **Jukka Tuominen** veistoa ja piirustusta. Lisäksi tapasin koko opiskeluaikan pitkän linjan maalauksen opettajia **Markus Konttista** ja **Susanne Gottbergiä**. Tulin kaikkien kanssa toimeen hyvin, ja sain kai aika paljon opetuksesta irti. En ehtinyt vaihtoonkaan, vaikka kovasti meinasin ulkomaille.

Välttelin rehtoria ja koululla pörräviä ulkomaisia kuraattoreita. Teorialuennot valitsin sen mukaan, ketä halusin kuunnella, se ei aina osunut yksiin sen kanssa, mitä opintosuunnitelma olisi edellyttänyt.

Milloin valmistuit Kuvataideakatemiasta? Heittäydysitkö heti vapaaksi taiteilijaksi?

– Tein lopputyöni 2004, mutta kuvataiteen maisterin paperit sain vasta 2007. Aloin heti 2004 vapaaksi taiteilijaksi.

Vuokrasimme kavereiden kanssa yhteisen työhuoneen. Olin tehnyt jo opiskeluaikana töitä mallina. Tein taidetta ja jatkoin mallihommia kunnes vuonna 2007 sain Suomen Kulttuurirahaston Keskusrahastolta vuosiapurahan.

Sinulla on ollut useita yksityisnäyttelyitä, ja olet osallistunut moniin yhteis- ja ryhmänäyttelyihin. Kerro jotain niistä.

– Vuonna 2005 minulla oli ensimmäinen lopputyönäyttelyn jälkeinen yhteisnäyttely **Ilona Valkosen** kanssa Tampereen Rajatilassa. Sen perään pidin yksityisnäyttelyn Kuvataideakatemia Galleriassa 2006.

Minulla on ollut teoksia Mäntän kuvataideviikoilla, Rauman ja Kemin taidemuseoissa ja erilaisissa vaihtoehtoisissa näyttelytiloissa, purkutaloissa ja ulko-saaristossa. Viimeisin yksityisnäyttelyni oli **Barokkimies** heinäkuussa 2011 Helsingissä Galleria Sinnessä, Iso Roobertinkatu 16.

Seuraava näyttely minulla on Suomen Kuvanveistäjäliiton Galleria Sculptorissa, Eteläranta 12. Näyttely alkaa 29.5.2012 ja jatkuu kolmisen viikkoa.

Teet veistoksia eri materiaaleista: puusta, metallista, savesta jne. Yhdistelet myös niitä. Kerro vähän suhteestasi eri materiaaleihin. Mistä pidät eniten?

– En oikeastaan tee metallista. Suosikkini ovat puu ja keramiikka. En osaa sanoa kummasta pidän enemmän. Kun kyllästyn työlääseen puun veistämiseen, siirryn saven kanssa työskentelyyn ja kun savi alkaa tuntua ihan löperöltä, otan taas kirveen käteen. Nämä kaksi materiaalia vuorottelevat. Käytän myös jonkin verran mehiläisvahaa. Sitten teen vielä koosteita, joissa yhdistelen eri materiaaleja – metallia lähinnä kai romun muodossa, huonekaluja, lamppuja, sen sellaista.

Barokkimiehen kritiikissä sinua sanottiin rajojenylittäjäksi tai rajojenrikkokajaksi.

Tarinamme sankari, 2011.

Puuveistoteatteri, 2008.

Mitä rajoja rikot?

– Jos menen rajojen yli, niin se tapahtuu, kun yritän pysyä perinteisen kuvanveiston sisällä, mutta kai oikein mahdu tai osaa. Pidän kovasti renessanssi- ja barokkiajan taiteesta. Ne ovat suosikkejani, ja niistä saan inspirointiä. Teosten toteutuksessa sitten tulee mentyä rajojen yli.

Teet myös performansseja. Kerro niistä.

– Lähes aina lähtökohtanani on halu tulkita jotakin veistotaiteen osaa omalla kropallani tai kommentoida jotakin veistosta fyysisesti. Olen rakentanut kävelevän puuveistosteatterin, tiskannut pesukärryn ja fairyveden kanssa kollegani suuria keramiikkaveistoksia hänen näyttelynsä avajaisissa ja muuntautunut suihkulähteeksi letkujen, sankojen ja kannujen avulla.

Opetat elävän mallin piirtämistä Itä-Helsingin Taide-seurassa. Opetatko muualla ja mitä aikuisten opettaminen sinulle antaa?

– Olen opettanut jonkin verran Vantaan Aikuisopistossa sekä Helsingin Työ-

väenopistossa kuvanveistoa sijaisena.

Viime kesänä olin opettajana Johannes Takanen Seuran järjestämällä viikon kestäneellä kuvanveistokurssilla Virolahdella.

Itä-Helsingin Taide-seurassa opettaminen on minulle henkireikä. Kurssilla piirtäjien ikähaitari on laaja. Siellä on mukava yhteishenki ja kaikilla paljon hyvää motivaatiota piirtämiseen. Minusta on hieno opettaa ryhmää, jossa on todella pitkän linjan piirtäjiä ja myös nuoria. Tulee tunne, että on olemassa traditio, joka ei katkea, sama tunne oli akatemiassa opiskellessa, kun välillä opettajana saattoi olla yli seitsemänkymppinen akateemikko, välillä vastavalmistunut veistäjänplanttu.

Opettaessa minun on todella vaikea tietää, milloin olen liian ankara tai vaativa. Joskus olen kolmannen korvan kautta kuullut, että positiiviseksi tarkoittamani palaute on oppilaan korvissa muuttunut haukuiksi. Välillä tuntuu, että päästän oppilaat liian helpolla, välillä mietin, että olisi kai parasta pitää vain nokka tukossa ja antaa toisten piirtää, se on niin hieno laji.

Erityisen vaikeaa on saada taitava ja vakiintunut piirtäjä muuttamaan tapojaan. En oikein tiedä, miksi niin kovasti haluaisin muutoksen nähdä, mutta haudon kuitenkin metkuja varallenne, varokaa!

*Tekstin tekivät yhteistyönä
Jaakko Liukkonen ja Emma Helle
Teoskuvat Emma Helle
Kuvat Emmasta Jaakko Liukkonen*

Ryhmänäyttely Hyvässä seurassa Kaapelitehtaalla 25.4.–8.5.2011

Kaksikymmentäkaksi ja parisataa kuvaa

Avajaisissa.

Jos ei yritä, ei myöskään mitään saa. Rohkeat 22 kuvantekijää seurastamme ilmoittautui mukaan uuteen haasteeseen. Kirstin ideoina näyttely Kaapelin ison gallerian tiloihin nousi yhteisvoimin viime toukokuussa. On haastavaa koota iso näyttely monen eri tekijän ja erilaisten tyylien sekä aiheiden ympärille.

Valtavat valkoiset, jo parhaat päivänsä nähneet seinät eivät juurikaan houkutelleet näyttelyn rakentamiseen. Pystytyspäivänä joukkomme seisoi hiljasena ja hämentyneenä tuijottaen tyhjänä ammottavia, valtavia siniä. Sama tunne kuin maalaamaan ryhtymisessä, valkoinen pinta ikäänkuin torjuu kaiken, kunnes se kauniisti taipuu, antaa periksi ja alkaa soittaa yhteistä säveltä maalarin kanssa.

Saimme kuin saimmekin yhdessä tuumin valituksi hyvän kokonaisuuden kullekin tekijälle hänen töistään. Järjestimme niistä tiiviin kokonaisuuden. Jätimme sopivan välimatkan ja lisäksi

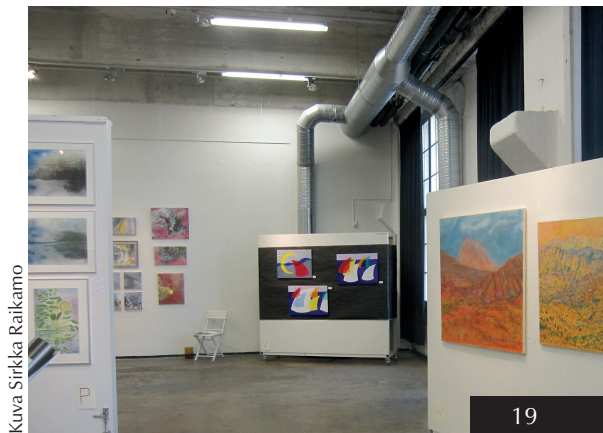
haimme kontrastia ja napakkuutta kokonaisuuteen käyttämällä mustaa taustaa tehosteena. Ja kas kummaa, seinien tuhrut upposivat kauniisti sointuvaan kokonaisuuteen.

Lopputulokset hämmästytti meitä kaikkia ja tyytyväisyys leijui ilmassa. Uusi idea seuramme näyttelytoimintaan tuntui kantavan hedelmää.

Yhteistyö on voimaa ja ainakin minä, näyttelystä vastaavana, tunsin olevani HYVÄSSÄ SEURASSA, kuten näyttelyn nimi kertoi. Kiitos vielä kerran kaikille mukana olleille ja ihanille avustajille.

Näyttelyssä kävi paljon katsojia ja palautte oli kaikkiaan hyvin positiivista. Näyttelyvieraina kävi myös ystäväni päätoimittajaemeritus Ilkka Seppä Piekämäeltä ja innostui kutsumaan pienen ryhmän töineen vierailulle Piekämäellä olevaan kulttuuripappila Sylviin.

Sirkka Raikamo

Kuva Sirkka Raikamo

Sikspäkki Pieksämäellä

Näyttely Pieksämäen Vanhassa Pappilassa 14.6.–10.7.2011.

Mukana Jaakko Liukkonen, Ritva Lumiaho-Pesola, Tua Mylius, Kirsti Pesari, Sirkka Raikamo ja Tuija Sorsa

Saman aikaisesti kun hallitusta alkukesällä väännettiin Helsingissä, pystytti iloinen ryhmä taideseuralaisia apujoukkoineen näyttelyään Pieksämäen Kulttuuripappila Sylviin. Annoimme ryhmällemme ajankohtaisen nimen: "Sikspäkki".

Ilkka Seppä, tuo pieksämäkeläinen kulttuurivaikuttaja ja pitkäaikainen ystäväni, antoi minulle tehtävän kutsua tuosta 22 porukasta kuusi sopivin perustein pystyttämään näyttelynsä Pieksämäelle. Kirsti oli asialle myönteinen. Kuusi kutsumaani valitsin erilaisin perustein ja kutsutut suostuivat. Asialla oli kiire, koska näyttelytila uhkasi sattuneesta syystä jäädä tyhjilleen. Se olisi ollut nolo kulttuurikesän avaus. Meillä tuntui käyneen onni.

Saavuimme kauniina kesäpäivänä viihdyttävään vanhaan pihapiiriin, jota hallitsi kaunis yli sata vuotta vanha, yksikerroksinen puurakennus. Aikaisemmin sen pihapiiriin oli kuulunut toinenkin rakennus, jossa Sylvi Uinon myöhemmän

Pieksämäkeläisiä ja taideseuralaisia yhteiskuvassa.

Kekkosen isä oli ollut apupappina. Nyt paikalla seisojien muistona kivipaasi.

Sisällä oli entisen pappilan iso sali, jonne lankesi kaunis valo ajalle tyypillisten ruutuikkunoiden kautta. Talvella tuossa salissa toimii paikallisen kuvataidekoulun piirustus ja maalausryhmä. Taiteellisen työn jäljet näkyivät lattiasa.

Sujuvasti ja sopuisasti saimme työme ripustettua ja keskelle salin avaraa lattiaa rakensimme karusellin maalaus-telineistä, joihin saimme ripustettua lisää töitämme. Näyttely oli aika tiivis, mutta värien avulla siirtymä työstä toiseen sujui jouhevasti. Kokonaisuudesta tuli energinen, positiivinen ja kesäisen iloinen kokonaisuus.

Avajaiset yllättivät meidät täysin. Talo aivan pursusi kulttuurinälkäisiä paikkakuntalaisia. Samaan aikaan oli toisessa

Ilkka Seppä ja Kirsti Pesari. Keskustelussa kävi ilmi, että Kirstin sukujuuret löytyvät läheltä Pieksämäkeä.

huoneessa paikallisen, tunnetun, vuosittain menehtyneen valokuvaajan muistona näyttely. Pöytä notkui isojen kakkujen painosta. Kahvit ja teet sekä kuohuvat tarjottiin palan painikkeeksi. Ja viulisti pehmitti tunnelmaa.

Kuusi lehtitoimittajaa kameroineen haastatteli ja kuvasi meitäkin. "En ole ikinä ollut tämmösissä avajaisissa" kuiskasi Ritva.

Kulttuuripappila-Sylvin rahoista meidät majoitettiin paikalliseen hotelliin ja illalla saimme vielä rankan päivän päät-

teeksi syödä majapaikassamme rahaston laskuun. Ilkka Seppä hehkui tyytyväisyyttään.

Olisihan tyhjä pappilan sali ollut hieman erilainen viesti Pieksämäen suostosta kulttuuripaikkakuntana. Lehtijutut kuvien kanssa helsinkiläisistä taiteilijoista kulttuurivierailulla Pieksämäellä olivat hienoja ja Kirstikin löysi oman sukujuurensa ihan Pieksämäen naapurista.

Näyttely kesti kolme viikkoa ja kävijämäärä paikkakunnan koko huomioonottaen oli melkoinen. Kyllä jutut neljässä koko Savon alueen kattavassa lehdessä olivat melkoinen kutsukortti näyttelyyn. Olimme tyytyväisiä kokemukseemme. Matka Pieksämäelle oli tosin hieman pitkä ja töiden kuljettaminen vaati autoja, mutta kaikki järjestyi. Luulen, että tyytyväisyys oli päällimmäisenä, kun keräsimme työme ja jätimme jäähyväiset kauniille kulttuuripappilalle ja sen mukaville ihmisille.

Teksti ja kuvat Sirkka Raikamo

Kevätnäyttely Stoaan parvella 24.5.–12.6.2011

Kuva Ritva Pohjanheimo-Uusitalo

Juseliuksen mausoleumi

Käsitkseni Juseliuksen mausoleumista on syntynyt lapsuuden kokemuksesta Porissa. Saimme kansakoulussa tutustua rakennukseen ja kertomukseen **Sigfrid**-tytöstä. Tämä historia jäi mieleen.

Friz Arthur Jusélius rakennutti tyyliltään uusgoottilainen mausoleumin 11-vuotiaana, keuhkotautiin kuolleen tyttärensä viimeiseksi leposijaksi. Freskot maalasi pääosin **Akseli Gallen-Kallela**. Hänen luonnoksina käyttämänsä maalaussarja on nyt (2011) nähtävillä Akseli Gallen-Kallela -näyttelyssä Tennispalatsissa.

Freskot kokonaistaideteoksena

Taiteen ihanteena oli 1800-luvun lopussa monumentaalinen freskomaalaus. Silloin ajateltiin, että rakennus olisi parhaimmillaan kokonaistaideteos, jossa värit, viivat ja harmonia olisivat sopusoinnussa koko ihmisen kanssa. Seinämaalaus nähtiin korkeimpana taiteen muotona arkkitehtuuriin liittyneenä niin, että taide muodostaisi rakennuksessa suoran kosketuksen tilan aatteille ja ihmisille.

Gallen-Kallelan freskot mausoleumiin valmistuivat pääasiallisesti vuosina 1901–1902. Freskojen tuho alkoi jo vuoden kulluttua niiden valmistumisesta. Teoksista osa rapisi lattialle kosteuden ja salpietarin vaikutuksesta. Värit vaimenivat vuosien myötä niin, että ne olivat vain haalea varjo alkuperäisestä.

Pekka Halosen maalaamat kaksi freskoa tuhoutuivat mausoleumin korjauksen yhteydessä joulukuussa 1931. Tuli levisi tällöin rakennustelineisiin ja laudoituksiin. Tuli sekä sammutusvesi yhdessä turmelivat myös Gallen-Kallelan teoksia. Gallen-Kallela ei halunnut enää jatkaa maalaamista, vaan työt teki luonnosten pohjalta 1933–39 **Jorma Gallen-Kallela**.

Nämä nykyiset freskot eivät yllä taiteellisesti tasossaan alkuperäisten rinnalle.

Myös freskojen luonnoksina käytetyt maalaukset ovat haalistuneet ja kärsineet laastipölystä.

Pääfreskot

Kallen-Gallelle oli annettu aiheeksi kuoleman voitto aineesta ja lasimaalauksiin hengen voitto kuolemasta. Lasimaalaukset eivät koskaan toteutuneet. Teemaksi freskosarjaan tuli ”kansamme kaareva kulku Elämän harjua pitkin Tuonelan syliin”.

Kevät-freskon kuvitteellinen, harjun päältä avautuva järvimaisema on Rapo-

Akseli Gallen-Kallela: *Impi Majatta ja Kapperi*, 1892. Yksityiskokoelma.

Kuva Hanna Kukorelli/Helsingin taidemuseo.

Akseli Gallen-Kallela: *Syksy*, 1902. Esityö Juseliuksen mausoleumin freskoa varten. Sigrid Juselius Stiftelse.

Kuva Mats Vuorenhuuri

lan harjun kaltainen. Keskellä mies tähyilee lintua jousipyssyllä. Hän on freskojen kuolemanlähetteläistä ensimmäinen. Vasemmalla on nuori nainen mustassa asussa kukkaseppelä hiuksillaan. Katse on freskon toisella laidalla siintävään etäisyyteen. Kädessä työllä on valkea kukka, viattomuus. Lapset oikealla katsovat keskittyneesti puhtain ilmein nuolen lentoa. Lapset ovat Gallen-Kallelan lapset **Jorma** ja **Kirsti**. Kevät on töistä henkistynein.

Rakennus-freskossa nuoruus on vaihtunut aikuiselämäksi. Vastaveistettyä hirsistä taloa rakennetaan rinteeseen. Takana järvenpoukama. Rakentaja on talonpoika, joka tekee kirveellään salvokseen varauksia. Rohdinpaitainen kuolema kairaa reikää häntä vastapäätä. Etualalla rakentajan vaimo imettää pientä poikaa. Katse on eteenpäin alas, ilme vakava. Asetelma on tuttu äiti-lapsi-madonnakuvista. Katseen suunta on kohti mausoleumin hallin aukkoa, jonka alapuolella on krypta. Aihe on myös Gallen-Kallelan maalauksissa *Karjalainen äiti* ja *Madonna*, jossa **Mary** imettää lasta. Gallenin oman **Impi Marjatta** -tyttären menetys oli ollut taitelijalle raskas isku, ja freskojen maalaaminen oli myös tämän surun käsittelemistä.

Tuonelan virralla on tunnetuin aiheis-

ta. Kuvaidea ja sommitelma mukailevat *Väinämöisen lähtö* -teosta. Tuonelan virrassa uiskentelee Gallen-Kallelan *Lemminkäisen äiti* -teoksesta ja *Kalevalasta* tuttu joutsen, pyhä lintu, jota metsästäessään Lemminkäinen oli menehtynyt. Suomen kalevalainen kansa on työssä siirtynyt odottamaan viimeistä vene matkaansa. Ennen lähtöään he riisuvat vaatteensa, muistot entisestä elämästään. Tulevaan retkeensä ihmiset suhtautuvat eri tavoin, jotkut rauhallisesti, jotkut epäillen, muutamat kauhun ja epätoivon ilmein. Alaston mies työntää veneen liikkeelle päättäväisesti. Lähtevien katseen suunta on alaspäin tai viistosti eteenpäin. Kuvassa oikealla on puolittain kuvattuna taiteilija itse kädessään muurauslasta, ainoana joka katsoo elämään, kohti kevään naishahmoa.

Hävityksen aihe poikkeaa suomalaiskansallisista aiheista. Teos kuvaa sivilisaation tuhoutumista, maailmanloppua, jonka maaemo saa aikaan. Laavan keskellä näkyy kirkonkello ja kaatunut sähköpylväs. Fresko on päätepiste teossarjalle, jonka ajatuksiksi arkkitehti **Josef Stenbäck** oli määrännyt kuoleman voiton materian ylitse. Kuolemaa erityisesti alleviivataan. Taustalla ovat Mont Peléen saarella satunut tulivuorenpurkaus ja Gallénin omat muistot Vesuviukselta 1989. Matkaan liit-

tyi hurmion ja kuoleman ajatuksia.

Hävitys on kielteinen kannanotto kehitykseen. Mielestäni se on myös ajan kuva dekadenssista, sukua teokselle Symposium. Tulevaisuudenkuva enteilee maailmanpaloa.

Syksy-freskossa tummanpuhuva järvi- maisema on lainattu *Joukahaisen kosto* -teoksesta ja sen ihmishahmojen tilalle on kuvattu mustia ristejä. Tuulen tuiver- tamat rantapajut korostuvat, tyylittely ja pelkistys ovat vahvoja. Väritys on voi- makas, musta, okran ja harmaan sävyt, primitiivisessä taiteessa usein toistuvat maavärit. Aiheessa on yhdistelty sekä merenrantojen jäälauttoja että Kallelan luontoa. Aihe on nähty ajankohtaisuus- dessaan myös kuvastavan kansallisia tun- toja. Elettiin sortovallan aikaa.

Talvessa on kuvattu Pohjolan ankara luonto, vuodenaikojen kiertokulku. Pak- suun lumivaippaan kääriytyneet oksat ovat freskon lähtökohtana. Ajatus luon- non kiertokulusta esitetään kuitenkin lohdullisena, kuolema on osana nukku- vaa luontoa.

Aatteiden ja elämän historiaa

Pääfreskot muodostavat yhtenäisen sar- jan. *Rakennus*, *Kevät* ja *Tuonelan virral- la* ovat teemaltaan yhtenäinen sarja ja poikkeavat kolmesta muusta pääfreskosta *Hävitys*, *Talvi* ja *Syksy*. Kun tarkastelee freskoja sarjana, kansallisista ikoneista tuttuja teemoja nousee esiin töistä. Näitä ovat joutsen, puut ja kevään lyhyys, talvi, äiti ja lapsi, raadanta. Kalevalainen kansa tuntuu painuvan tuonelan virtaan myös Gallen-Kallelan ajatuksissa, sillä freskot ovat kuin joutsenlaulu ajalle, joka ei pa- laa enää.

Tyyliteltyyn ilmaisuun kätkeytyt viestit kertovat aikansa hengenvirtauksista, pyr- kimyksestä kuolemattomuuteen ja yli-ih- misestä korvenraivaajana, jonka osana on katoavaisuus. Hento nuoruuden kukoi- tus, kevät, päättyy talven syleilyyn.

Juseliuksen mausoleumin rakentami- nen on suurten ideoiden historiaa, mutta myös ajan aatteiden ja näkemysten yh-

teentörmäystä. Taiteilijan ja tilaajan vas- takkainen käsitys luonnosta loi jännitettä mausoleumin rakennus- ja koristelutyö- hön. Mesenaatille metsä oli rahan lähde, kun taas Gallen-Kallelalle ihminen oli osa luontoa. Luonnolla ja paikalla oli oman- laisensa henki ja luonnon harmonia oli kuin suurta musiikkia, jota herkkäkorvai- nen saattoi kuulla. Tämä ajatus on siirty- nyt mausoleumin freskomalauksiin.

Taiteilijan hellyys maisemaan ja kan- saan, sen arkiin kohtaloihin, tuntuu edelleen mausoleumissa ja sen fresko- maalausten pastisseissa. Katsoja hiljentyi ikuisten kysymysten ääreen. Kansan hil- jainen elämäntietä jatkua mausoleumin sisällä ja sen ulkopuolella.

Kirsti Pesari

Lähteet: Gallen-Kallela-Síren, Janne 2007. Minä palaan jalanjäljilleni. Akseli Gallen-Kallelan elämä ja taide. Otava. Kristeva, Julia. 1987. Musta aurinko. Masennus ja melanko- lia. Nemo. Lukkarinen Ville, Waenenberg An- nika 2004. Suomi-kuvasta mielenmaisemaan. Karisto. Martin, Timo, Siwén, Douglas. 1994. Akseli Gallen-Kallela. Elämäntietä jatkua rap- sodia. Watti-kustannus. Mattheiszen, Mirkka 2004. Rappio ja renessanssi. Dekadenssi Suomen kuvataiteesta ja kirjallisuudesta. Pla- taani. Okkonen Onni 1961. A Gallen-Kalle- la. Elämä ja taide. WSOY. Seiniä! Seiniä! An- takaa hänelle seiniä! Akseli Gallen-Kallelan Juseliuksen-mausoleumin freskojen esitöitä ja luonnoksia. Erja Pusa ja Kirsi Kaisla toim.

Kuukausitapahtuma

Tammikuun kuukausitapahtuma on opastettu näyttelykäynti Tennispalat- sin Väriin voima – ja Akseli Gallen-Kalle- la -näyttelyihin lauantaina 7.1.2012 klo 13. Seura maksaa opastuksen, sisään- pääsymaksu on henkilökohtainen.

jankkohtaisista

Kevään 2012 kurssit

Viikoittaiset kurssit alkavat Kerhotalo Sasekalla 16.1.2012 Viikko 8 on talvilomaviikko.

● Maanantain öljy- ja akryylivärimaalaus. Kurssimaksu 70 €, joustava aikataulu, it- senäistä työskentelyaikaa klo 15–21, alkaa 16.1.2012. Opettajana on taidemaalari Katariina Salmijärvi. Kurssi kokoontuu 10 kertaa, joista opettaja on paikalla (osallistu- jamäärästä riippuen) 6–7 x 3 tuntia välillä klo 16–19. Kurssi on tarkoitettu sekä vasta maalausta aloittaville että jo pidempään harrastaneille, mikä otetaan kurssin ohjel- massa huomioon. Alustavasti opetuspäivämäärät ovat 16.1., 23.1., 6.2., 13.2., 27.2., 5.3. ja 19.3.

● Tiistai- ja torstaipajat klo 10–14 alkavat ti 17.1.2012 ja to 19.1.2012 (to hajutto- mat tekniikat). Opettaja Leonora Fredriksson on 4 tiistaita x 3 t lukukaudessa. Kurssi- maksu 15 € + 5 € kertamaksu

● Tiistaina elävänmallin piirustus klo 18–20 alkaa 17.1.2012, opettaja Emma Helle on 4 kertaa lukukaudessa, kurssimaksu 6 €/osallistumiskerta.

● Keskiviikkona Värikästä piirtämistä – pastellivärien monipuolinen käyttö, klo 18– 21. Opettaja Henna Välikangas 6 kertaa lukukaudessa, alustava ehdotus 26.1., 8.2., 2.3., 16.3., 30.3., 13.4. Hintaa 60 €.

● Keskiviikkona ”Tussityöskentelyn kevätkurssi” klo 18–20 alkaa 8.2.2012 (huom!). Kurssimaksu 70 €. Tussi on kalligrafien, kuvittajien ja sarjakuvantekijöiden suosima työväline, jota voi käyttää monipuolisesti myös muilla kuvataiteen aloilla. Kurssilla hyödynnettäviä materiaaleja ovat sivellin, sivellinkynä, tussiterät, ruokokynä, ham- masharja, terävä veitsi esim. paperiveitsi, vesivärit tai väriäinen pullotussi sekä hiili tai rasvaliitu. Tule työskentelemään monipuolisesti tussin parissa sisällä, ulkona, ha- vainnosta ja mielikuvituksesta! Kurssi soveltuu erinomaisesti jatkoksi syksyn tussikurs- sille tai sarjakuvan viikonloppukurssille, mutta myös tussityöskentelyyn aikaisemmin perehtymättömille. Kurssin opettajana toimii kuvittaja ja sarjakuvantekijä Janne Tori- seva. Työskentelemme opettajan ohjauksessa 10 kertaa, lisäksi kerta itsenäistä työs- kentelyä. Viikolla 8 ei ole opetusta.

● Torstaina grafiikka klo 18–21 ilman opettajaa, alkaa 18.1.2012. Osallistuminen edellyttää kurssin käymistä tai aiempaa kokemusta grafiikan teosta. Kurssimaksu 30 €.

● Lauantaina akvarellimaalaus Kurssimaksu 70 €. Opettaja Krista Kortelainen on 10 x 2–3 tuntia osallistujamäärästä riippuen, alkaa 20.1.2012 (itsenäistä työskentelyä 24.3.)

Lyhytkurssit (toteutuvat 8-12 osallistujalla):

● Sarjakuvakurssi 8 t. 4.–5.2., la 14–18 ja su 10–14, opettaja Janne Toriseva.

Osallistumismaksu on 50 €.

● Akvarellikurssi Värit vapauttavat – Vapauta värit, opettaja Haruka Kashima 17.3.– 18.3.2012, lauantaina 14–18 ja sunnuntaina 9–15. Kurssimaksu 70 €. Kurssille ote- taan 12 osallistujaa.

● Valokuvagrafiikka (suunnitteilla loppukeväästä), opettajana Vappu Johansson.

Kesäkurssit

● Matka Italiaan 30.5.–5.6.2012. Opettajana Krista Kortelainen. Maalausmatkamme kohde tulevana kesänä on Toscana, Castiglion Fiorentino. Majoittuminen on entisessä luostarissa Le Santucce (<http://www.santucce.com/homeit.htm>), joka on rauhallinen ja vasta remontoitu luostariresidenssi vanhassa kaupungissa. Tavoitteena on lentää Roomaan, josta matka jatkuu pikkubussilla Toscaaniin. Matka järjestetään yhteistyössä Krista Kortelaisen kanssa, joka toimii matkalla myös opettajana. Matkan kustannukseksi on arvioitu noin 750 €, joka sisältää mm. opetuksen, lennon (hinta-arvio), majoituksen, pikkubussin ja retken Firenzeen. Lopullinen hinta

Kuva Ritva Oksanen

riippuu lentolippujen hinnasta ja osallistujien määrästä. Matkalle voi ottaa mukaan seuralaisen. Osallistujamäärä on kuitenkin maksimissaan 15 henkilöä. Lisätietoa saa Kristalta sekä seuran nettisivulta että Montun seinältä. Ota yhteyttä 15.12.2011 mennessä Krista Kortelaiseen 040 843 4885.

● Kotimaan kurssi 6.–10.8.2012; tarkemmat tiedot tulevilla tiedotteissa.

Näyttelyt 2012

● Itä-Helsingin Taideseuran 33. vuosinäyttely Stoa Galleriassa 30.5.–29.6. 2012. Näyttelyyn voivat osallistua kaikki taideseuran jäsenet, joilla on voimassa oleva jäsenyys ja jotka ovat olleet jäsenenä vähintään vuoden. Tarkemmat ohjeet näyttelyyn osallistumisesta ovat kevään jäsenkirjeessä.

● Syysnäyttely Vuotalossa. Näyttely on avoin kaikille seuralaisille. Näyttelyohjeet ja ajankohta tiedotetaan myöhemmin.

Jäsenmaksut

Tarkista, onko jäsenmaksusi suoritettu. Henkilöt, joiden jäsenmaksu vuosilta 2010 ja 2011 on maksamatta, poistetaan jäsenluettelosta. Vuoden 2012 vuosinäyttelyyn osallistujilla pitää olla vuosien 2011 ja 2012 jäsenmaksut maksettu.

Alennusta jäsenkortilla

Vuoden 2012 jäsenkortit postitetaan alkuvuodesta. Columbuksen Suomalaisesta Kirjakaupasta saa edelleen 20% alennusta taide- ja konttoritarvikkeista. Muita alennusta myöntäviä liikkeitä ovat ainakin Farbe Oy, Tempera, Giotto.

Itä-Helsingin Taideseuran
jäsenlehti 2011

LEHDEN TEKIVÄT:

Kirsti Pesari
Jaakko Liukkonen
Maila Niskanen-Kopio
Matti Elomaa

Itä-Helsingin Taideseura
Kerhotalo Saseka
Kalkkikiekankuja 6
00980 Helsinki

Jäsenmaksu 2012 on 40 €,
nuorisojäseniltä 20 €. Uusilta jäseniltä lisäksi kirjajäsenmaksu 3 €.

Pankki:
Nordea 138830-301808
IBAN FI08 1388 3000 3018 08
BIC NDEAFIHH

Itä-Helsingin Taideseura ry

Syyskokouksessa 12.11.2011 valittu hallitus vuodelle 2012:

puheenjohtaja	Kirsti Pesari	050 341 2441
varsinaiset jäsenet:	Ritva Juselius	040 5255595
	Tiina Mäkitalo	050 504382202
	Maila Niskanen-Kopio	050 561 8005
	Tellervo Nyholm	0400 836924
	Ritva Oksanen	040 501 0262
	Ritva Pohjanheimo-Uusitalo	040 449 6789
	Tiina Puustinen-Rahkonen	050 491 1842
	Helga Tollander	040 756 5614, 789 283
	Katriina Vihonen	044 530 7036
varajäsenet:	Anja Meri	040 8659603
	Anita Puumala	050 5257949

Hallituksen jäsenten tehtävät määräytyvät ensimmäisessä kokouksessa 2012.

Muut vakinaiset tehtävät hallituksen ulkopuolisilla jäsenillä:

tiedotusryhmä (ATK)	Matti Elomaa	050 349 6849
arkisto	Iiris Niemi	341 6236
emäntä, hankinnat	Saija (Tipsa) Nykänen	323 3308

Cobra

infinite
freedom

Infinite
freedom

water mixable oil colour

Uudenpolven vesiohenteinen öljyväri nyt saatavilla. Maalaa ja koe tavalla, joka ei ole koskaan ennen ollut mahdollista. Veloitukseton näyte saatavilla.

 Tempera

ROYAL TALENS www.cobra.royal-talens.com